

KÖNYVISMERET HÁZIDOLGOZAT

A Magyar Elektronikus Könyvtár

Készítette: Szakszon Judit

Konzulens: Buda Attila

PPKE Kiadói szerkesztő I. évfolyam

Budapest, 2009. június 5.

Magyar Elektronikus Könyvtár

Dolgozatom témájának a Magyar Elektronikus Könyvtár bemutatását választottam, mert miközben igyekszem részletesen megismertetni ezt az adatbázist, én magam is megismerkedem vele közelebbről is.

Először is nézzük a főoldalt, ami bejelentkezik, ha beírjuk a megfelelő internetcímet: www.mek.oszk.hu. A felső menüsorban a következő pontok közül választhatunk: *english* - ha angolul szeretnénk olvasni, *vmek* – akadálymentes (vagyis nem grafikus) változat, *hírek* – itt a MEK fejlesztésével kapcsolatos híreket olvashatjuk, *támogatás* – itt megtudhatjuk, hogy hol és hogyan segíthetünk a fenntartásban, fejlesztésben, *bemutatás* – ide kattintva megismerkedhetünk a MEK történetével, *irattár* – e pontban különböző fontos MEK-dokumentumokhoz férhetünk hozzá, a *vendégkönyvbe* írhatjuk meg véleményünket, hozzászólásainkat, *újdonságok* menüpont alatt időrendben visszafelé olvashatjuk a dokumentumokat, a *sikerlista* borítólapjuk letöltésének gyakorisága alapján rendezi a címeteket, a *teljes lista* pedig szerző és főcím szerint, végül a *kapcsolat* a különböző felhasználók, olvasók részére nyújt elérési lehetőségeket.

A kezdőlapon a keresések két fő típusa közül választhatunk: *keresés a gyűjteményben* és *keresés a teljes szövegben*. Az előbbi lapon „a legfontosabb szempontok szerint kereshetünk a gyűjtemény bibliográfiai adatai között. (A korábbi, minden adatmezőt tartalmazó katalógus itt található; egyszerűbb esetekre pedig a kezdőlapon levő gyorskeresőt használjuk inkább.)” „A MEK kezdőlapján *Szerző* (ill. *szerkesztő*), *Cím* és *Téma* szerint kereshetünk a gyűjteményben. Mindhárom keresőmezőbe több szó is beírható és több mezőbe is lehet írni.” A másik keresési lehetőségben „a MEK kezdőlapjáról elérhető teljesszövegű keresővel a gyűjteményben levő HTML formátumú dokumentumokban lehet keresni szavak vagy szótöredékek előfordulásaira”. E lapon belül létezik az összetett keresés, melynek során „a dokumentumok teljes szövegében tudunk bonyolultabb kereséseket végezni”. A többféle módszer közül a Swish++ kereső csak HTML formátumú szövegekben keres, de itt szűkíteni tudjuk a témakört, és beírhatjuk ékezetek nélkül is a szavakat. A Google keresője más (Word DOC, RTF és PDF) formátumú dokumentumokat is átnéz.

A keresések teljesen más aspektusa a témakörök szerinti keresés. A kezdőlapon a következő témakörök vannak felsorolva: *természettudományok; műszaki tudományok, gazdasági ágazatok; társadalomtudományok; humán területek, kultúra, irodalom; kézikönyvek, egyéb műfajok*. Természetesen mindegyik menüpontnak számos alpontja van, és ezek az alpontok további témakörökre bontva jelennek meg. Vegyük kicsit részletesebben szemügyre a hozzánk legközelebb álló *humán területek, kultúra, irodalom* főmenüt. Ha erre kattintunk, akkor a következő alpontok jelennek meg: *szépirodalom, népköltészet; képzőművészet, vizuális művészetek; film, színház, előadóművészet* (sic!) ; *éneke, zene; szórakozás, játék; média, tömegkommunikáció; sport, testnevelés; utazás, turizmus; életmód, gasztronómia; család, társas kapcsolatok; vallás, egyház; ezotéria, paratudományok*. És még ezen alpontokon belül is tovább szűkíthetjük a keresést, 10-15 felsorolt terület közül választhatunk, illetve bejelölhetünk egyszerre több témakört is. A listát kérhetjük *cím szerint, szerző szerint* vagy *időrendben* felsorolva. És ha ebben az adatbázisban nem találtuk meg, amit kerestünk, minden alpont alján további forrásokat jelölnek meg, ahol tovább kereshetünk. Minden kategóriához felsorolnak néhány ajánlott dokumentumot, nem sikerült rájőnnöm, milyen szempontok alapján.

A főoldalon láthatjuk még a fenntartó – Országos Széchényi Könyvtár – és a támogatók – MEK Egyesület, Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Program, Internet Szolgáltatók Tanácsa, Oktatási és Kulturális Minisztérium, Nemzeti Civil

Alapprogram – felsorolását, valamint a partnerek listáját, természetesen bármelyik honlap egy kattintással megnyitható.

A kezdőlap *ajánlat* menüpont alatt számos érdekes honlapra találhatunk rá. Elsőként az EPA (Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázis), amely a MEK-hez hasonló elvek és módszerek szerint dolgozza fel a folyóiratokat, újságokat és egyéb periodikákat. Érdekes kapcsolódó honlapra bukkanhatunk, ha a *kiállítóterem* pontra kattintunk. „A MEK-ben található művekről, szerzőkről, témákról időnként - képekkel illusztrált és kiegészítő információkkal ellátott - látványos kiállítások is készülnek, ezeket találjuk meg ezen az oldalon, felkerülésük dátuma szerint fordított sorrendben.” Találhatunk még a teljesség igénye nélkül történelmi, képzőművészeti kitekintést, könyvismertetéseket, hangoskönyveket, különböző könyvkereső fórumokat, könyvtári tájékoztatót, kapcsolódó informatikai oldalakat, és hasznos és átfogó bemutatást a *világkönyvtár* pont alatt, amely „ a MEK kijárata más elektronikus és hagyományos könyvtári illetve könyvkiadói és -forgalmazói oldalak vagy adatbázisok felé. Ezenkívül digitális újságok és folyóiratok, tananyagok és kézikönyvek, versgyűjtemények és régi szövegek archívumai is elérhetők innen, valamint az Internet legfontosabb keresőrendszerei és tematikus katalógusai. Elsősorban hazai szolgáltatásokat gyűjtöttünk össze ezen a lapon, de van néhány fontos kiindulópont a világ többi része felé is.”

Ezen kívül a főoldalon találhatunk még adminisztrációs adatokat (elérhetőség, postacím, e-postacím, telefon, stb.), internetes adatokat, blogot, hírlevelet, honlap-térképet, statisztikát, és olvashatjuk a gyakran ismételt kérdésekre adott válaszokat.

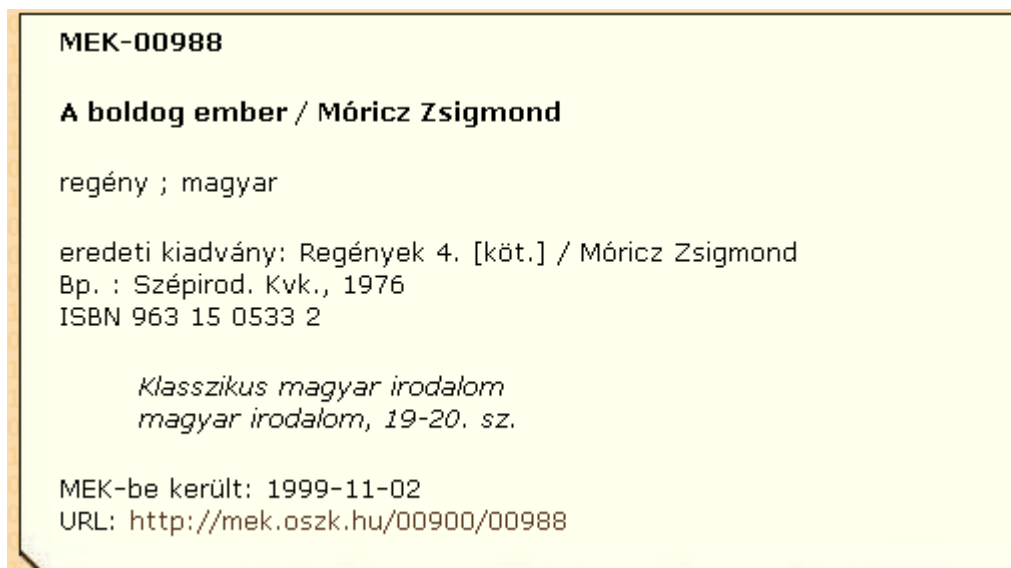
Lássuk ezek után, mi történik, ha egy konkrét könyvet megkeresünk. A mű, amit kerestem Móricz Zsigmond *A boldog ember* című regénye. Ha ezt a művet beírom a keresőbe, a következő kép jelenik meg:

 <p>mek.oszk.hu</p>	<h2>Móricz Zsigmond A boldog ember</h2> <p><i>Szépirodalom, népköltészet/Klasszikus magyar irodalom (magyar irodalom)</i></p>	 <p>MÓRICZ ZSIGMOND REGÉNYEK</p>						
SZERZŐI JOGOK	<p>"Nézem az embert. Sovány, csontos arca barátságos. Milyen jó dolga lehet ennek, hogy Szatmár vármegye legutolsó sarkából nem röstell Budapestre jönni, egy régen elszakadt átjajfához, hogy bekopogtasson a redakciós szobájába, csak azért, hogy elmesélje neki az életét..."</p>	FÜLSZÖVEG						
KATALÓGUS-CÉDULA	<p>felolvas MEGTEKINTHETŐ VERZIÓK: súgó</p> <table border="1"> <tr> <td>HTML 702 kbyte</td> <td>Word 653 kbyte</td> <td>RTF 790 kbyte</td> <td>PDF 1081 kbyte</td> <td>LIT 393 kbyte</td> <td>JPEG</td> </tr> </table>	HTML 702 kbyte	Word 653 kbyte	RTF 790 kbyte	PDF 1081 kbyte	LIT 393 kbyte	JPEG	OLVASÓI VÉLEMÉNYEK
HTML 702 kbyte	Word 653 kbyte	RTF 790 kbyte	PDF 1081 kbyte	LIT 393 kbyte	JPEG			
KERESÉS A MEK-BEN	<p>ZIP-PEL CSOMAGOLT VERZIÓK: súgó</p> <table border="1"> <tr> <td>HTML 244 kbyte</td> <td>Word 257 kbyte</td> <td>RTF 260 kbyte</td> <td>PDF 995 kbyte</td> <td>XML 237 kbyte</td> <td>Egyéb</td> </tr> </table>	HTML 244 kbyte	Word 257 kbyte	RTF 260 kbyte	PDF 995 kbyte	XML 237 kbyte	Egyéb	KAPCSOLÓDÓ OLDALAK
HTML 244 kbyte	Word 257 kbyte	RTF 260 kbyte	PDF 995 kbyte	XML 237 kbyte	Egyéb			
KÖNYVKERESÉS	INFORMÁCIÓ	2003-07-31	FORRÁS	SZÁMLÁLÓ: 10887				
hátra	<p>URL: http://mek.oszk.hu/00900/00988 URN: http://nbn urn.hu/N2L?urn:nbn:hu-2987 MD5 checksum</p>			előre				

A szerző és a cím alatt megtaláljuk a kategóriát, amelybe sorolható a mű. Alatta egy rövid, pár mondatos idézet a regényből. A lap bal és jobb oldalán a következő menüpontokra kattinthatunk: *szerzői jogok, katalóguscédula, keresés a MEK-ben, könyvkeresés, fülszöveg, olvasói vélemények, kapcsolódó oldalak*.

A *szerzői jogok* a használatra vonatkozó szabályokat tartalmazza.

A *katalóguscédula* a dokumentum bibliográfiai adatait gyűjti egybe különböző formátumokban. Ha megnyitjuk ezt a lapot, a következő képet látjuk:

Ez a *cédula formátum* volt, de megnézhetjük az adatokat *címkés formátumban* is. Akkor a következő csoportosításban találhatjuk meg az információkat: *azonosítószám, cím, szerző, közreműködő, dátum, dokumentumazonosító, eredeti kiadvány, tárgyszó, típus, formátum, nyelv, lelőhely a MEK-ben, kapcsolatok, megjegyzés, a dokumentum státusza, feldolgozó*. A másik három formátum (*HUNMARK, USMARC, XML*) az informatika nyelvén közöl adatokat a műről.

A *keresés a Mek-ben* menüpont átirányít a főoldalról *keresés a gyűjteményben* címen elérhető oldalhoz.

A *könyvkeresésre* kattintva olyan oldalra juthatunk, amely különböző adatbázisokat sorol fel, melyekben a dokumentum megtalálható. Móricz e regényénél a következő adatbázisokban folytathatjuk a keresést: *OSZK Központi katalógus, Magyar Országos Közös Katalógus, Országos Dokumentumellátó Rendszer, Könyvterjesztői adatbázis, a Magyar Könyvklub online könyvesboltjai*. Ezekben az adatbázisokban szerzőre vagy műcímre kereshetünk.

A jobb felső sarokban Móricz képére kattintva a regény szövege jelenik meg, fejezetekre bontva.

A *fülszövegre* klikkelve megtaláljuk a tartalomjegyzéket és egy rövid ismertetőt a regényről.

Az *olvasói véleményekben* a műről alkotott véleményünket írhatjuk le, vagy ajánlhatjuk a művet ismerőseinknek.

A *kapcsolódó oldalak* segítséget nyújthat a MEK-ben található kapcsolódó dokumentumokhoz való hozzáférésben.

Ezek után már csak a dokumentum különböző verzióinak ismertetése van hátra. Ezt a lap középső mezőiben sorolják fel Két fő csoportban találhatjuk ezeket: *megtekinthető verziók* és *ZIP-pel csomagolt verziók*. Mindkét csoportban *súgó* segíti a tájékozódást.

Találhatunk ezen kívül egy felolvasott változatot is. Ehhez *a billentyűk funkcióinak* magyarázata is tartozik, valamint rövid ismertető a felolvasó szoftver használatához.

A *megtekinthető verziók* és a *ZIP-pel csomagolt verziók* közt a használat során és az én igen szerény számítógépes ismereteim birtokában én nem látok nagy különbséget – hozzáértő ember számára bizonyára van. Az mindjárt szembetűnik, hogy ugyanannak a verzióknak a megtekinthető változatához jóval nagyobb (kb. háromszoros méretű) tárhelyre van szükség, mint a tömörített verzióhoz. De az én gépem még így se tudta megnyitni a Word formátumban feltett dokumentumot, a tömörítettet sem, mindkét esetben az jelent meg a monitoromon, hogy „nincs elegendő memória vagy lemezterület a művelet végrehajtásához”. A legjobban kezelhető verzió számomra a HTML formátumú volt, itt egy-egy fejezetre egyenként is rá lehetett keresni a tartalomjegyzék alapján. Az *RTF* és a *PDF* verziók mindkét változata jól működik. A *LIT* verziót az én gépem nem tudta megnyitni. Az *XML* verzió pedig számítógépes nyelven jelenik meg, egyszerű olvasásra kevésbé alkalmas.

Remélhetőleg sikerült átfogóan bemutatnom a Magyar Elektronikus Könyvtár honlapjának felépítését, és ebben Móricz Zsigmond A boldog ember című regényének megjelenési formáit.